

De vitae termino

Θεοφυλάκτου ἀπὸ ἐπάρχων τοῦ Σιμοκάτου ζήτημα προσωποποιΐα, ὅτι ὄροι ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις ἀποκεκλήρωνται, Θεογνώστου κατὰ Θεοφράστου

Ἔδει μὲν τὸν Θεόφραστον ἱεροπρεπῆ περιβεβλημένον εὐλάβειαν δικαιοσύνης τε στολὴν ἀμπεχόμενον καὶ τὴν τῆς σεμνοπρεποῦς κατηφείας αἰδῶ περικείμενον ἔνδον τὴν γλῶτταν τῶν ὄρων διαφρουρεῖν καὶ ταῖς ἀγκύραις τῶν δογμάτων ἐλλιμενίζεσθαι καὶ εἶσω που διαθέειν τῆς νύσσης καὶ μὴ βάλλειν πόρρω που τοῦ σκοποῦ μήτε παρηχεῖν ἀναρμόνια μήτε καθυλακτεῖν ἀμουσότατα μήτε τοῦ κέντρου χωρὶς περιγράφειν τὸν κύκλον ἢ στάθμης <καὶ> κανόνος ἐκτὸς τεκταίνεσθαι τὰ παράλογα, ἵνα μὴ τὸ ἄηθες τῆς ἐκκλησίας νομοθετῶν καὶ μέγα τι καὶ παμμέγεθες πλημμελῶν τῷ ἐκχύτῳ τῆς ἐγχειρήσεως τῆς μεγίστης τῶν ἱερῶν συντάξεων "ἀποσυνάγωγος γένηται". Ἐπεὶ δὲ τὰς λεωφόρους καὶ βασιλικὰς ἀποδοκιμάζειν τρίβους ἐφίεται καὶ πρὸς τὰς ἀδοκιμωτέρας τῶν ἀτραπῶν κατασύρεται, ἔνθα κομᾶ μὲν ἢ ἄκανθα καὶ ἢ βᾶτος παρρησιάζεται καὶ πέφυκε λόχη καὶ αἵμασιὰ ὑπεστόρηται καὶ λειῶν οὐδὲν ἢ εὐθὲς πολιτεύεται, τούτου τῆ βακτηρία τοῦ λόγου καθάψομαι καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων ὡς κακὸν κολλυβιστὴν ἀποπέμψομαι εὐαγγελικὴν πορισάμενος μᾶστιγα, ὅπως μὴ κακῶς τὸν λόγον ἐμπορευόμενος τὸ ἱερὸν τῆς ἐκκλησίας βεβηλώσῃ τέμενος. Ἄλλὰ μὴ μου τοῦγ' ἔνεκα, ἄνδρες δικασταὶ καὶ θεσμοφύλακες, καταδιαιτήσητε μῶμον τῷ κέντρῳ τῶν ῥημάτων τὰ μεγέθη τοῦ θράσους διαμετρήσαντος· οὐ περὶ μικροῦ γὰρ ἡμῖν ὁ ἀγών. ἀμέσως δαιτητοῦ τέμενος προσελθεῖν εἰλόμεθα τήμερον, ἐπεὶ οὔτε φιλόδικος ἢ φιλαθήναιος ὁ τρόπος ἡμῖν, μᾶλλον δὲ φιλευαγγελικὸς καὶ ἀποίκιλος καὶ δικαστηρίων οὐκ ἀνεχόμενος, ὅς γε καὶ τοῖς ἀδικοῦσιν ἐν ὕβρει παρεγγυᾶ μὴ ἀντιτείνειν, ἀλλὰ καὶ ραπίζουσι πεφυκέναι πειθήνιον· εἰ μὴ που γὰρ τὴν φαραωνίτιδα τοῦ ἀντιτείνειν ὄντως ἀπείθειαν ἀνειλόμεθα πρὸς τὸ συνοῖσον δυσάρεστον ἔχουσαν τὴν παράκλησιν, οὐκ ἂν ἐπὶ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα κατεχωρήσαμεν καὶ τῆ κόνει τῆς παλαίστρας προσωμιλήσαμεν. δέος γὰρ οὐ τὸ τυχόν, μὴ πως ὀβελισθεῖη που τὰ καθήκοντα, καὶ νεωτέρων ἡμῖν κηρυγμάτων ὄψεις ἐπιφανείησαν, μορμολυκείων ὡσπερ ἐγχειρημάτων τινῶν θέαν ἐπιφερόμενα. Τίς γὰρ ὄρους μὴ καθεστάναι ζωῆς αὐτὸν ἐξεπαίδευσεν; ποῦ τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἀκήκοε πώποτε τὴν πλανήτιδα τῆς ζωῆς ἀοριστίαν τοὺς ἀνθρώπους κληρώσασθαι; εἰ γὰρ οὐράνιον κύτος προφητικῶς θεῖα παλάμη καταμεμέτρηται καὶ ἀριθμὸς "ἀγγέλων θεοῦ" τῆ δημιουργῶ σοφία διέγνωσται, ἵνα σοὶ καὶ τὸ Μωσέως παρυφάνωμεν λόγιον, "ὄριά" τε "ἔθνῶν" καὶ μερίδες λαῶν τοῖς ἀγγέλοις κεκληροδότηνται καὶ "τρίχες κεφαλῆς" τῷ θεῷ κατηρίθμηνται, πῶς οὐχὶ καὶ ὄροι ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις πεπήγασιν, δημιουργικῆ τινι φροντίδι προσελθόντες εἰς ὕπαρξιν; ἢ οὐχὶ "πάντα μέτρῳ καὶ σταθμῶ" ὁ κτίσας ἡμᾶς κατὰ τὴν γραφὴν ἔταλάντευσεν; ἄπαγε τῆς ἀτοπίας, ὦ τᾶν. ἥλιος, φησίν, "ἔστη ἐν τῇ τάξει" αὐτοῦ καὶ ἡ σελήνη τὴν ἑαυτῆς δύσιν ἐπέγνωκεν, καὶ "ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἢ ἔξοδος" αὐτῶν "καὶ τὸ κατάντημα ἔως" ἄκρων οὐρανοῦ, καὶ "εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἑνιαυτοὺς" ἐκ τοῦ παραγαγόντος ὠρίσθησαν· οὕτως ἀριστοτεχνίας τάξει τινὶ τὸ πᾶν διεκόσμησεν ἢ μεγαλοργὸς μεγαλειότης τοῦ πάντα παραγαγόντος θεοῦ· ὁ τοῖς ἄστροις "ὀνόματα καλῶν" καὶ "πάντα πρὶν γενέσεως" διαγνοὺς καὶ καιροὺς καὶ

χρόνους "ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ" τιθείς, ὄρων χηρεύουσιν τὴν ἡμετέραν ζωὴν προηγάγετο; πολλοῦ γε καὶ δεῖ.

Ποῦ γὰρ θήσεις τὸ «"καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἴκει ἐναντίον μου"» ἢ τὸ «"ἡγγίκασι αἱ ἡμέραι τοῦ θανάτου σου"» ἢ τὸ «"οὐ μὴ καταμείνη τὸ πνεῦμά μου" ἐν τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, "ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν ἔτη"» ὁ τὴν ἔκφυλον ἀοριστίαν πρεσβεύων καὶ τὰ ξένα τῶν δογμάτων παρεισάγων τεράστια οἷα Πλατωνικὰς ιδέας τινὰς, φάσματα νοῦ καὶ διανοίας κούφης ἀθύρματα, κακὴν Ἀκαδημίαν αὐτοσχεδιάσας ταῖς ἐκκλησίαις ἑλληνικώτερον; ἢ οὐχὶ καὶ ἡ πρὸς Αἴγυπτον κάθοδος τοῦ Ἰσραὴλ ἔτεσι τετρακοσίοις διώριστο, ὧ φιλαόριστε σὺ καὶ παραχαράκτα τῶν ἀπαραγράφων δογμάτων τῆς πίστεως; ποῦ δὲ οἰχήσεται τὸ παρὰ τῷ ψάλλοντι πρεσβευόμενον λόγιον «"αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἑβδομήκοντα ἔτη ἢ ὀγδοήκοντα"» [τῆς διαστολῆς καὶ δυνάμεως]; καὶ εἰ μὴ πνευματικὸς ἡμᾶς ἐχαλίνωσε νόμος μὴ τοὺς προπετεῖς ἀσπάζεσθαι γέλωτας, εἶχον ἂν βρασματωδῶς κατακαγχάζειν ὡσπερ γελοίου τοῦ πράγματος τοῖς σοῖς ἐπεγγεῶν καταναγκαζόμενος ἐγχειρήμασι. τὸν Δαυὶδ οὐκ ἀκήκοας πώποτε χοροστατοῦντα καὶ ἄδοντα «"γνώρισόν μοι τὸ πέρας μου, κύριε, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστίν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ."»; Μὴ πρὸς τῆς ἐκκλησίας, ὧ ἄνθρωπε, "ἀλλ' ἄγε δὴ μετὰβηθι", κατὰ τὴν ποίησιν, καὶ μεταχώρει πρὸς τὰ ἡμέτερα, ὄρφανὴν τινα καὶ ἀκυβέρνητον τὴν πλάνην ἀπορριψάμενος. ζυγομαχήσας ἐζημιώθης ἀλήθειαν· γνωσιμαχήσας δὲ πάντως ἔξεις οὐπερ ἐστέρησαι. οὐ πρεσβῦται καὶ πλήρεις ἡμερῶν οἱ πατριάρχαι κεκοίμηνται; καὶ τί σοι τούτῳ δοκεῖ τὴν γραφὴν ὑποσημῆνασθαι; ἐγὼ μὲν οἶμαι "τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων" κατὰ τὸν θεῖον ἐκείνον καὶ μέγαν Βασιλείον. τῷ ὄντι γὰρ οὐ στρουθίον "πεσεῖται ἄνευ τοῦ πατρὸς" ἡμῶν τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὧ γενναῖε εἰς ζήτησιν καὶ πρὸς λόγων στροφὰς ἐτοιμότατε. τὸ «"τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἐληλύθη ἡ ὥρα μου"» καὶ ἡ ἐξ Ἰουδαίων ἀπόδρασις τοῦ Χριστοῦ διὰ τὸ οὐπω τοῦ σταυροῦ ἐληλυθέναι τὴν ὥραν, πῶς οὐχὶ τοῖς σοῖς ἀντιφθέγονται δόγμασι καὶ οἷα καταπέλται τινὲς τοὺς σοὺς λιθοβολήσουσι λόγους καὶ ὡσεὶ χνοῦν "ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς" διαλικμήσουσι; Τίς σοι τοὺς μυθικοὺς τούτους φληνάφους κωθωνιζόμενος παρέδωκε; τί φόρτον τερθρείας κενῆς ἐμπορευσάμενος ἐς μέγα τὰς ὄφρῦς ἀνιστᾶς; ποῖα σοι καθέστηκεν ὄνησις "ἴσθον ἀράχνης" κατὰ τὸν προφήτην ὑφαίνοντι καὶ μικρὰς καὶ ἀνυποστάτους ἐννοίας κατὰ μεγάλων ἰστουργοῦντι δογμάτων; τί τὸν χιτῶνα τῆς θεωρίας τὸν ἄνωθεν ὑφαντὸν παρωσάμενος τοὺς "δερματίνους" καὶ παχυτέρους τῆς διανοίας "χιτῶνας" ἡμφίεσαι, οὐς περιβάλλεσθαι προσήκει τοὺς ἐξοκείλαντας καὶ τῆς θείας τῶν νοημάτων τρυφῆς ἐξοριζομένους διὰ τὸ κενὸν τῆς ἀπαγορευθείσης αὐτοῖς ἐγχειρήσεως; "τὴν πολιὰν" τῶν ὀρθῶν "δυσωπήθητι" λόγων, ἡλικιωτὶς ἐστὶ τῆς ἐκκλησίας, τὴν πρεσβυγένειαν ταύτης αἰδέσθητι. αἰεὶ που τὸ νεώτερον ἀτιμότερον πέφυκε· κακὸν τὸν νέον νομοθετοῦσι καὶ οἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τραγωδοὶ συντάττονται. διὰ τοῦτο μὴ λέγε ὅτι «νεώτερός εἰμι» καὶ τὴν ποίησιν οἶδας τὸ νεώτερον ἀτιμάζουσιν. διὰ τοῦτο καὶ τὸν χρόνον οἱ τῆς θύραθεν σοφίας τε καὶ παιδείας κακίζουσιν ὡς αἰεὶ τῶν ξένων ὀργῶντα, νοσηλεύμενον τὰ καινότερα. "ἐπερώτησον" τοὺς πατέρας σου καὶ ἀναγγελοῦσί σοι καὶ "τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσί σοι" ὡς ἐπάγονται θάνατοι τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρουμένων. Ἰκανῶς, ὧ ἄνδρες δικασταὶ καὶ λαῶν γνωμοδοταὶ καὶ νομοφύλακες, ὑπὲρ τῶν ἀρτίως λόγων ἀπολελόγημαι· ἤδη δέ μοι καὶ τὴν νικῶσαν ἀποίσεσθαί με καιρὸς καὶ τὴν κρείττονα μοῖραν ἀποκληρώσασθαι ἀναδούμενόν τε τῶν λόγων τὸν στέφανον εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς ἐκκλησίας χορεύειν ἄδειν τε τῷ κυρίῳ μεθ' ὑμῶν ὦδὴν ἐπινίκιον, ὅτι στόμα λαλοῦν ἐνεφράγη ἄδικα καὶ θάλασσα πλάνης διέστηκε καὶ ταύτης ἐξεκλίναμέν που

τὸν κλύδωνα καὶ τὸ ἀντιμαχοῦν πελαγίζομενον ἀποπνίγεται καὶ ἀναβάτης καὶ ἵππος θρασύς ἠφάνισται καὶ πᾶς ἀντιστράτηγος λόγος ἀπόλωλεν. ἡμεῖς δὲ πνευματικῶς παιανίζοντες τὸν θρίαμβον οὐ καλύπτομεν οὐδὲ τὸ τρόπαιον κρύπτομεν, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἀγγέλων κραυγάζομεν «"ἄσωμεν τῷ κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται"».

2 Τοῦ αὐτοῦ διὰ προσωποποιίας, ὅτι οὐχ ὄροι ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις πεπήγασι, Θεοφράστου κατὰ Θεογνώστου.

Ἐπεὶ "τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ" τῷ Θεογνώστῳ καθέστηκε καὶ "ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον" τὴν γλῶτταν ἐξώπλισε καὶ "θυμὸς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ὄφεως" τοὺς λόγους αὐτοῦ διεφλέγμανε καὶ οἰδαίνει ταῖς ὕβρεις καὶ ἐν κακίαις μεγαλαυχεῖ καὶ ὄνειδίζων ὑψαυχενεῖ, καὶ φησι «"τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστὶ, τίς ἡμῶν κύριός ἐστι;"» καὶ μετὰ τοῦ προφήτου "μεγαλορρήμονα γλῶτταν" οὐκ ἐξουδένωσεν, ἀλλ' ὑπερφρονεῖ "παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν" τῷ θεσπεσίῳ μὴ γινόμενος Παύλῳ πειθήνιος, "ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ" τοὺς λόγους αὐτοῦ "καὶ ἐν μᾶστιξί" τὰ ῥήματα αὐτοῦ. τῷ ὄντι γὰρ ἡ καρδία αὐτοῦ ὑπὲρ "τὰς κέδρους τοῦ Λιβάνου" ὑψώθη καὶ ἐπελάθετο "τοῦ Δαυὶδ καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ" καὶ τοὺς τῆς διανοίας ὀφθαλμοὺς μετέωρισε πορευθεὶς "ἐν μεγάλοις" καὶ μὴ ταπεινοφρονῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἀλλ' ὑψῶν τὴν ψυχὴν τῆς εὐαγγελικῆς ἐπιεικειᾶς ἀπεκδυσάμενος τὴν σεμνότητα· κατὰ γὰρ τὴν τῆς ἀφροσύνης αὐτοῦ ἀυθάδειαν κεκρῆσθαι τῷ ἄφρονι τὸν θεῖον νόμον ἴσμεν προστάττοντα, ἵνα μὴ τῷ πλάτει τῆς συγχωρήσεως ἐναβρυνόμενοι πρὸς μείζον βάραθρον ἀμαρτημάτων τῷ ἀνεπιπλήκτῳ τῶν νοουθετημάτων ἀποχωρήσαιεν. οὐκοῦν «"ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ τὴν ὑβρίστριαν"» [καὶ παιδευσιν καὶ διάνοιαν], ἵν' ἀπὸ γραφῆς ἀπαρξώμεθα καὶ θεολογικῶ πίνாகί τινα τῶν ἡμετέρων λόγων κατακαλλύνωμεν τὰ προαύλια. Εἰ ὄροι ζωῆς ὑπεῖσι τοῖς ἀνθρώποις, ὧ φιλόκομφον στόμα καὶ φιλεπίτιμον, -»"ἔρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀπόκρισαι"», καθά πού φησιν ὁ χρηματίζων τῷ πολυπαθεῖ τὰ ἀπόρρητα- πῶς ταῖς πολυάνδροις συμβαίνει παθήματα πόλεσι τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς ἀέρος διαφθορέντος καὶ λοιμικῆς σηπεδόνης τινὸς μεταδιδόντος τοῖς ὁμιλήσασιν; ἄρα γέ που, ἄρα ἐστὶν αὐτοῖς ἐνιαυσιαῖος ὄρος ζωῆς, καθ' ὃν αὐθωρὸν τὰ μυρία γένη τῶν ἀνθρώπων πρὸς θάνατον σαγηνεύονται; πῶς δὲ καὶ μυριοφόροι ὀλκάδες πολλάκις τὰς ὀθόνας, ὡς ἔστιν εἰπεῖν, ἐκπετάσασαι καὶ προσβαλοῦσαι τοῖς μεγίστοις πελάγεσιν ἀγρίῳ πνευμάτων ἐφόδῳ διολώλασιν αὐτάνδροι βαπτιζόμεναι, ὡς καὶ νεανίσκους σὺν παρθένοις καὶ πρεσβύτας "μετὰ νεωτέρων" μιᾷ τι συμφωνίᾳ καταπνιγῆναι τῷ ὕδατι; ἄρα γέ που, ἄρα εἰς τις ὄρος ὑπῆν τοῖς ναυτιλλομένοις ἀκίνητος; ἀλλὰ καὶ τῶν πυθμένων παρασκιρτώντων τῆς γῆς ἔνεστί που θεάσασθαι ὡς "ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ" κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον ἄπειρα διολλύμενα πλήθη καὶ πᾶσαν ἡλικίαν ἐνί τι δυστυχήματι ἓνα τάφον ἀποκληρωσαμένην τῆς διαφθορᾶς τὸ ἐπίδημον. καὶ τί δή σοι περὶ χασμάτων γῆς φιλοσοφήσω τὰ παραπλήσια; τὰ δὲ περὶ τὰς ἐκτάξεις τῶν συμπλοκῶν ἀποτεύγματα ποῦ θῆσεις τῷ νῶ, γενναῖε καὶ διαβατικώτατε, ὅπου γε ὀρῶμεν μηδὲ "οὐροῦντα πρὸς τοῖχον" πολλάκις διασωζόμενον, ἵνα καὶ τί σοι τῆς ἱερᾶς ἱστορίας προενέγκω ῥησεῖδιον;

Τὸ δ' «"ἄνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος οὐ μὴ ἡμισεύσωσι τὰς ἡμέρας αὐτῶν"» πῶς σοι νοητέον, ἀπόκρισαι; «κολοβουμένων τῶν ὄρων δι' ἔφεσιν τῶν κακῶν καὶ ἀπροσεξίαν τοῦ κρείττονος». τοίνυν οὐκ ἄρα ἐπάγονται θάνατοι τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρουμένων, ὧ λῶστέ τε καὶ φιλοσοφώτατε μοναχῶν· παρεισδύσα γὰρ ἔκκοπή ὄρου που πάντως διώλεσεν. ἢ οὐχὶ καὶ Παῦλος τοιοῦτόν τι βοᾷ

διαπρύσιον τοῖς Κορινθίοις ἀποφαινόμενος «"διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀσθενεῖς ἐν ὑμῖν καὶ ἄρρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοί"», ὡς οἶα δὴ τῆς ἀμαρτίας τοὺς ἑαυτῆς ἐραστὰς ἄωρως ἀποτεμνομένης καὶ παραπεμπούσης πρὸς τὴν ἀφάνειαν; τῷ ὄντι γάρ, κατὰ τὴν ἱεράν ἐκείνην φωνήν, "πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται καὶ καίεται". Οἶδα καὶ λαὸν δι' ἀπογραφὴν ἀπολλύμενον· ὀπηνίκα γὰρ Δαυὶδ ἀριθμῶ τὸ Ἰουδαϊκὸν παραδέδωκε καὶ ἀπογραφῆ τοὺς ἰθυνομένους ἐπέτρεπε καὶ κατεμετρεῖτο "λαὸς περιούσιος", παρελύπει τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν καὶ γέγονε τοῦτο τῷ Δαυὶδ εἰς πλημμέλημα, καὶ διὰ τοῦτο τὸ τρίττον πάθος τῷ βασιλεῖ προσετέτακτο καὶ πρὸς ἐπιλογὴν συμφορᾶς χωρεῖν ἠναγκάζετο. ἐπεὶ δὲ ἀπαραίτητον τὸ δυστύχημα καὶ τὸ κακὸν ἐν αἰρέσεως μοίρᾳ παρείληπτο, ἄρχειν τοῦ λαοῦ κεχειροτόνηται θάνατος καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῶν δήμων τὰ τῆς συμφορᾶς ἐπιστεύετο. "ἐξελέξατο" γάρ, φησίν, "ἑαυτῷ τὸν θάνατον ὁ Δαυὶδ" λιμὸν τε καὶ πόλεμον παρωσάμενος, «"ἐμπесоῦμαι"» φάσκων «"εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα· εἰς χεῖρας" ἐχθρῶν οὐ παγιδευθήσομαι». τὸ θυμίαμα δὲ τοῦ Ἰακώβ καὶ ὁ ὑψούμενος ὄφις οὐ θανάτου κράτος διέκοπτεν; αἱ Μωσέως δὲ χεῖρες ἀπαιωρούμεναι οὐ διέσωζον τὸν Ἰσραὴλ συμπλεκόμενον; οὐ πειραζομένῳ δὲ τῷ Ἰωβ οἱ υἱοὶ τε καὶ αἱ θυγατέρες ἀθρόα τινὶ προσβολῇ τὸν ἀνθρώπινον κατεστρέψαντο βίον; οὐκοῦν οὐ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων, ἀλλὰ διὰ ψυχῆς στερρότητος βάσανον τῷ ἀθλητῇ τὰ τῆς ἀτεκνίας ἐπήρχετο. τοῦ Ἰεφθάε δὲ τὸ θυγάτριον οὐ διὰ τὸ σκληρὸν τῆς εὐχῆς ἀπεσφάττετο; πῶς δὲ ὁ Ἄβελ ἀδελφοκτονεῖται, θεσπέσιε, εἶπερ ὄρους ζωῆς ὁ δολοφονηθεὶς ἐκκληρώσατο; εἰ δὲ καὶ τῶν ὄρων τῆς ζωῆς πληρωθέντων θανάτῳ που παραδέδοτο, τί δῆτα Κάϊν στένειν καὶ τρέμειν καταδικάζεται καὶ πρὸς ταῦτοπάθειαν διεφυλάττετο; Πῶς δὲ καὶ ὁ σπασάμενος μάχαιραν διὰ μαχαίρας διαφθαρήσεται, εἴ γε ὄροι ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις πεπήγασι; νηστεία δὲ καὶ προσευχή πῶς δεδύνηται ἐκ χειρὸς ῥύσασθαι θανάτου τὸν ἰκετεύοντα τῶν ὄρων τῆς ζωῆς ἀφικομένων καὶ λύσιν οὐκ ἀνεχομένων σοφίσματος; ἐντυχία δὲ θηρίων καὶ τὰ ἐκ τοῦ παρήκοντος τοῖς ἀνθρώποις συμβαίνοντα πῶς ὄρους διαφυλάττειν δυνήσονται; ὕμνολογοῦντος οὐκ ἀκήκοας τοῦ Δαυὶδ πρὸς τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν κεκραγότος καὶ λέγοντος «"ἀπὸ θανάτου τὴν ψυχὴν μου ἐρρύσω"»; ἄρα που, ἄρα εἰς τις ὑπὴν ζωῆς ὄρος τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἀνὰ τὰ Σόδομα καὶ τὴν Γομόρραν οἰκήτορσιν, ἢ τῷ φαραωνίτῃ λαῷ τῷ κατὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν διολωλότι ὡς ἐν συνθήματι; Εἰ δὲ καὶ "ζωὴν" αἰτοῦντα καὶ λαβόντα καὶ "μακρότητα ἡμερῶν" παρὰ τῆς γραφῆς ἔστιν εὐρεῖν, καὶ "σπέρμα ἀσεβῶν" ἐξολοθρευόμενον καὶ ὡσεὶ χόρτον καὶ "λάχανα χλόης" τῷ μαρασμῷ τὸν παρανομοῦντα παραπεμπόμενον, ποῦ σοὶ σχοίησαν οἱ τῆς ζωῆς ὄροι τὸ βάσιμον; οὐκ ἀκήκοας «"δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει" καὶ "ὡσεὶ κέδρος ἐν τῷ Λιβάνῳ πληθυνθήσεται"», «"ἔτι δὲ ὀλίγον καὶ οὐ μὴ ὑπάρξει ὁ ἀμαρτωλὸς καὶ ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ εὕροις"», «"καὶ παρῆλθον καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν"»; ἢ πῶς παραλειπτέον τὸ «"εἰ μὴ δι' ὀργὴν ἐχθρῶν, ἵνα μὴ μακροχρονήσωσιν"», ὁ ζωῆς ὄρους περιθρυλλῶν καὶ τὰ Μωσέως ἀποσκορακίζων διδάγματα; οὐ "πρόσωπον κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά, τοῦ ἐξολοθρευομένου ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν"; οὐ "παιδεύων" τὸν δίκαιον παιδεύσει ὁ κύριος μὴ παραδοὺς τῷ θανάτῳ; τίνων "ἐν ματαιότητι αἱ ἡμέραι ἐξέλιπον καὶ τὰ ἔτη μετὰ σπουδῆς"; οὐ τῶν ἀποβαλλομένων εὐσέβειαν; περὶ τίνων δὲ φησὶν ἡ γραφή «"γεννηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγα"» εἰ μὴ περὶ τῶν μὴ φοβουμένων τὸν κύριον, δι' οὗ συντελεσθῆναι πονηρίαν ἀμαρτωλῶν ὁ προφήτης "γυμνῇ τῇ κεφαλῇ" ἀνακέκραγε; τίνων "παλαιστὰς τὰς ἡμέρας" διέθετο; τὸ δὲ «"ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου"» καὶ «"μὴ ἀναγάγῃς με ἐν ἡμίσει ἡμερῶν μου"» πῶς οἶόν τέ ἐστι τὴν γραφὴν νομοθετοῦσαν ἐκδέξασθαι, εἶπερ ὄροι ζωῆς ἀκινήτως ἔχοντες τὸ εὐδόχιμον

συμφυῶς τοῖς ἀνθρώποις συγκαταβέβληνται; Ἐzekία δὲ πῶς ἐπενθήκη πεφιλότηται διὰ τὸ δάκρυον; ἢ τίς ἀνέξεται ὄρον ἐκδέξασθαι τὸν ὕφεισιν ἢ ἐπαύξεισιν λαμβάνειν δυνάμενον, ὃ γενναῖε νομοθέτα καὶ μέχρι τῆς ὕβρεως ἔχων τὴν δύναμιν; Ὅντως ἑλληνικῆς μυθολογίας ἀπομιμήματα καὶ τῆς ἀνυποστάτου καὶ μετεωρολογικῆς εἰμαρμένης ἰνδάλματα τὰ κενὰ ταῦτα τῆς ἀσπουδάστου σπουδῆς τερατολογήματα. σὺ δέ μοι σκίρτα καὶ χόρευε καὶ παιανίζων τὰ τοῦ Πανὸς ἐπιδείκνυσο. συνήγαγες γὰρ ἀνέμους εἰς κόλπον σου τοῖς σοφίσμασι. τῶν διακένων ὄνειράτων εἰκόσι μεγαλοφρονεῖς καὶ διέστηκέ σοι τοῖς ἐνυπνίοις ἡ θάλασσα θαυματουργεῖς τε Μωσαϊκώτερον καὶ τριστάται σοι καὶ ἄρματα διολώλασι καὶ τυμπανίζεις τοῖς τρόποις ἀποφυσώμενος καὶ τὸν Δαυὶδ ἀπεικονίζεις ταῖς ἐξορχήσεσι, λόγους σεμνοῦς, οὐ σκηνην ἐκπομπεύων ἀγίαν, καὶ μονονουχὶ κορυβαντιῶσιν εἰκάζη καὶ τοῖς μελαγχολῶσι γέγονας παραπλήσιος, μήτε γράμματος ἐπιστασίαν μεμαθηκῶς μήτε θεωρίας ὄρους ἀναλεξάμενος. Ἄλλ' εἴ γε, δικασταί, τῆς ἀγωνίας τὸ κράτος ἀνεδησάμεθα, οὐ σελίνῳ καὶ κοτίνῳ στέφεσθαι παρ' ὑμῶν ἀξιοῦμεν, ἀλλ' "ὄπλῳ εὐδοκίας" γεραίρεσθαι καὶ ψήφῳ κυρώσεως καταλάμπεσθαι καὶ τῷ κρότῳ τῆς βεβαιώσεως ἀγλαΐζεσθαι, ὅπως καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ προφήτου βοήσωμεν σήμερον «ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνατέταλκε καὶ δικαιοσύνη» πρὸς τὸ ἡμέτερον ἐκ τῶν οὐρανῶν "διέκυψε" δικαστήριον». Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἀπόφασις διὰ προσωποποιίας οἱ δεικνύονται Εὐάγγελος καὶ Θεόπεμπος Τοῦ κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἀγαπῶντος θεοῦ καὶ ῥῆμα διδοῦντος "ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματος" χεῖρσί τε χάριν ἐκχέοντος καὶ καταρτίζοντος γλῶτταν ὡσεὶ κάλαμον γραμματέως καὶ ὠραΐζοντος, ἠνιοχοῦντος δὲ καρδίας κινήματα καὶ νοῦν πρὸς τὰς εὐθείας ἐπιβολὰς οἰακίζοντος, διδοῦντος δὲ "μόρφωσιν γνώσεως" παντί που τῷ αἰτοῦντι καὶ κρούοντι τῆς ἄνω θεωρίας τὴν θύραν καὶ πρὸς τὰ ἐνδόμυχα τῶν νοημάτων εἰσάγοντος, σοφίας τε πληροῦντος ποτήριον καὶ μεθύσκοντος ὡσεὶ κράτιστον τοὺς διψῶντας ῥεῖθρον παιδείσεως, νῦν ἕκαστος ἡμῶν δεηθήσεται αἴνιγμα καὶ "λόγον σκοτεινὸν" ἐξοῖσαι "ὡς φῶς" καὶ διαμορφῶσαι κάλλει τρανώτατα, "λόγον" τε "ἀγαθὸν" ἐξερεύξασθαι βασιλικὴν ὁδὸν πορευόμενον εὐαγγελικὴν τε καὶ λείαν καὶ σκολιὸν οὐδὲν ἐπιφερομένην πρὸς πλάνην ἀνώμαλον. Ἡμεῖς μὲν οὖν φιλοσοφοῦντες περὶ τοῦ προκειμένου δόγματος ὑμῖν εἰς ἐξέτασιν οὔτε ὄρους ζωῆς φαμεν παντί τε καὶ πάντας καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔχοντας τὸ ἀκίνητον-ἑλληνικὸν γὰρ καὶ τυραννικῆς εἰμαρμένης ἴδιον τοῦτο καθέστηκε καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς νομοθεσίας ἀλλότριον-οὔτε δὲ τὴν ἔκχυτον ἀοριστίαν πρεσβεύομεν πρὸς ἄβυσσον ἀπειρίας ὀρώντες ὡς ἀπάδουσαν πάντη τῆς φύσεως (μόνῳ γὰρ θεῷ προσενεκτέον τὸ ἄπειρον διὰ τὴν τῆς ἀκαταληψίας ὑπεροχὴν). τοίνυν προαιρετικῶς ἡμῖν ἔπεται καὶ μῆκος ζωῆς καὶ ἡ παρὰ τοῦ θανάτου κολόβωσις. ὡς γὰρ ἐφ' ἡμῖν ἀρετὴ τε καὶ κακία καθέστηκε βασιλεία τε οὐρανῶν καὶ σκότος αἰώνιον καὶ "σκώληξ" ἀκοίμητος καὶ "πῦρ" ἀκατάσβεστον καὶ ὅσα προητοίμασε πρὸς κόλασιν ἢ τρυφὴν ἢ ἀδέσκατος κρίσις καὶ μισοπότης τοῦ θεοῦ, οὕτω καὶ ζωῆς ἐπίδοσις καὶ θανάτου φορὰ ἀρετῆ ἢ κακίας τῷ ἀνθρωπίνῳ φύλῳ προσπεπήγασι.

Ἡ οὐχὶ καὶ τὸ θεόπλαστον ζῶον "ὁ ἄνθρωπος ὁ πρῶτος ἐκ γῆς" γενόμενος "χοϊκός", θανάτου καὶ ἀθανασίας ὑπῆρχε μεταίχιμιον; μετὸν γὰρ αὐτῷ μηδαμῶς ἠθρηκῶς τὸ πρόσταγμα θανάτου μὴ γεύσασθαι ἢ ἔμπαλιν πλανηθέντι δι' ὄκνον ἀρετῆς καὶ ἀπροσεξίαν τοῦ κρείττονος εἰς ἀνάλυσιν φθορᾶς ἀποστρέφεσθαι καὶ πρὸς τοὺς κόλπους τῆς γῆς τὴν ἐπανάζευξιν ἡμαρτηκῶς ποιήσασθαι. ζωῆς μὲν οὖν ὑπείσιν ὄροι καθὸ πεφυκότες ἐκ γῆς εἰς γῆν πάντες ἀπελευσόμεθα, ἐπίδοσις δὲ καὶ ἐκκοπή τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων προσγίνεται ἢ δι' ἀρετὴν ἢ διὰ κακίαν ψυχῆς. Τίνων "τὰ κῶλα" ἔπεσον "ἐν τῇ ἐρήμῳ"; οὐ τῶν κρεωφαγίαν ἐπιζητούντων; οὐ προσευχῆ

νηστευτοῦ ἡμαυρώθη τὸ δηλητήριον, ὅτε τῆς τολύπης συμπαραληφθείσης κινδυνεύειν ἔμελλον οἱ ἐστιάτορες; οὐκ "ἔστη Φινεὲς καὶ ἐξιλάσατο καὶ ἐκόπασεν ἢ θραῦσις"; Ἀβραὰμ δὲ καὶ Μωσῆς καὶ Δαυὶδ οὐ προσετέθησαν "ἐν γήρει καλῶ μετὰ τῶν πατέρων" αὐτῶν; οὐκ "τῇ ἑαυτοῦ ἁμαρτία ἕκαστος ἀποθανεῖται" καὶ "θάνατος ἁμαρτωλῶν πονηρός"; οὐκ «ἐξολοθρευθήσονται ἀσεβεῖς "ἐν τάχει"» φησὶν ἡ γραφή, καὶ πάλιν «"ἡμέραν ἔφ' ἡμέρας τοῦ βασιλέως προσθήσει τὰ ἔτη"»; οὐκ «ἐὰν "ἐπιστρέψης καὶ εἰσακούσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ ποιήσῃς πάσας τὰς ἐντολάς, πολυωρήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν τοῖς ἐγγόνις τῆς κοιλίας σου καὶ ἐν τοῖς γεννήμασι τῆς γῆς σου καὶ ἐν τοῖς ἐγγόνις τῶν κτηνῶν σου"» τὸ θεῖον ἐδίδαξε λόγιον; οὐκ «"ἰδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου σήμερον τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον"» φησὶν ἡ γραφή; οὐκ «"ἐὰν εἰσακούσητε τὰς ἐντολάς κυρίου τοῦ θεοῦ, ζήσεσθε καὶ πολλοὶ ἔσεσθε καὶ εὐλογῆσει σε κύριος ὁ θεός σου"» τὸ Μωσέως ἐνομοθέτησε πρόσταγμα; οὐκ «"ἐὰν μεταστῇ ἡ καρδία σου καὶ οὐκ εἰσακούσῃ, ἀπωλεία ἀπολείσθε καὶ οὐ μὴ πολυήμεροι γένησθε ἐπὶ τῆς γῆς"» τὸ ἱερόν που γράμμα ἐφθέγγετο; οὐκ «"ἀπέναντι τὴν γῆν ὄψει καὶ οὐκ εἰσελεύσῃ"» κύριος λέγει τῷ Μωσῆϊ «διότι "ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας" οὐκ εὐλόγησάς με»; Καὶ τί δῆτα περὶ τῶν <αὐτῶν> παραπλήσια διεξοδικώτερον ἐπεξέλωμεν καὶ φόρτῳ ῥημάτων πολλῶν τὸν λόγον παχύνομεν; ἴσμεν δι' εὐχὴν δικαίων πολλάκις καὶ ζωὴν ἐπαγομένην καὶ θάνατον. οὐ τὸν παῖδα τεθνηκότα ζῶντα παρέδωκεν ὁ προστάξας τοῖς οὐρανοῖς καὶ ὑετὸν χαλινώσας τῇ γλώσσει καὶ "ἄρμα πυρὸς" ἠνιοχήσας ὀχούμενος; ἢ Σωμανίτις δὲ οὐ τὸν νεκρὸν αὐτῆς ἔλαβε ζῶντα υἱὸν διαφθορείσης που τῆς νεκρώσεως διὰ τὴν τῆς πρὸς αὐτὸν ζωῆς ἐπανάζευξιν; τῷ ὄντι γὰρ "ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν". οὐ παιζόντων παίδων Ἐλισσαῖος κατεδίκασε θάνατον διὰ τὸ πρόσρημα; Ἄνανίας δὲ σὺν τῷ γυναιῷ οὐκ ἀπέψυξε "παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων" καταδεδικακότητος τοῦ Πέτρου τῆς τῶν ῥημάτων φαυλότητος; ἴσμεν δὲ καὶ τέκνα διαφθειρόμενα διὰ τὴν τῶν τεκόντων δυσσέβειαν· οὐ γὰρ ἂν τὰ πρωτότοκα διώλεσεν ὁ ὀλοθρευτὴς ἄγγελος ἐν Αἰγύπτῳ. οἶδε καὶ πατρώα τις ὁσιότης ἡμαρτηκότων παίδων προϊστασθαι· διὰ γὰρ Δαυὶδ ἐν ἡμέραις Σολομῶν οὐ διαρρήγνυται ἡ βασιλεία οὐδὲ περισχίζονται σκῆπτρα οὐδὲ ταῖς εἰδωλολατρίας ποιναῖς περιβάλλεται. ἴσμεν δι' ἐπιστροφῆς βασιλέως καὶ πόλεως καὶ λαοῦ ὑπερτιθεμένην καταστροφὴν· ἢ Νινευτὶ διηγεῖσθω πόσα ἢ μετάνοια δύναται, καίτοι τοῦ θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου κηρύξαντος «"ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ καταστραφήσεται Νινευτὶ"». "ἐπίστευσαν οὖν τῷ θεῷ καὶ ἐκήρυξαν νηστείαν", καθά που φησὶν ἡ γραφή, "καὶ ἐνεδύσαντο σάκκους καὶ ἀνέστη ἀπὸ τοῦ θρόνου ὁ βασιλεὺς Νινευτὶ καὶ περιείλετο τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ ἐπὶ σποδοῦ ἐκάθισε". "καὶ μετενόησε", φησὶν, "ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησε ποιῆσαι αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐποίησεν". Πρὸς δὲ τὸν ἐν βασιλεῦσι σοφώτατον οὐκ «"ἐὰν πορευθῆς ἐν τῇ ὁδῷ μου καὶ φυλάξῃς τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου, ὡς ἐπορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, πληθυνῶ τὰς ἡμέρας σου"» ἢ θεία φωνὴ κεχημάτικε; τὸ δὲ «"ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω"» οὐ τῶν βεβιωμένων ἡμῖν παρίστησι τὴν ἀντίδοσιν; οὐκ, "ἐὰν μὴ" ἐπιστραφῶμεν, "τὸ τόξον" ἐντείνειν καὶ στυλοῦν "τὴν ῥομφαίαν" ἠπέλιπεν ὁ "τὸν θάνατον" μὴ βουλόμενος τῶν ἁμαρτωλῶν ἀλλὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸν ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις μετάνοιον; εἰ καὶ "τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας" καταφρονεῖν τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει φίλον καθέστηκεν. οὐ παροπτέον δὲ οὐδὲ τὸ «"φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας, ἔτη δὲ ἀσεβῶν ὀλιγωθήσεται"». ἑτέρας αἰτίας καθέστηκε τὸ περὶ τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀναιρεθέντων παίδων καὶ τῆς τῶν μεμαρτυρηκότων χοροστασίας, περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ διεξιέναι τῷ λόγῳ. οὐκ ἔξω δὲ που τῆς γνωστικωτάτης μεγαλονοίας τοῦ κτίσαντος ἢ πότε ἢ ὅπως ἢ ὅποι

τὸ τῆς ἐκάστου ζωῆς ἡμῶν ἀποτερματίζεται τέλος· οὐκ αἰτία δὲ τοῦ ἀμαρτάνειν ἡμᾶς ἢ μὴ ἀμαρτάνειν ἢ διὰ πάντων διήκουσα καθέστηκε πρόγνωσις τοῦ ἐπὶ πάντων θεοῦ, περὶ οὗ οὐκ ὀλίγα ἄττα πολλοὶ πολλαχοῦ τῶν πρὸ ἡμῶν ἄριστα πεφιλοπονήκασι. Καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς καὶ φιλοσοφοῦμεν καὶ αὐθις φιλοσοφήσομεν· ὑμεῖς δὲ μὴ γίνεσθε "τέκνα ὀργῆς" τὸ λοιπόν, ἀλλὰ λάβετε πνεῦμα πραότητος, εἰσέλθετε εἰς τὰς συνειδήσεις ὑμῶν, παύσασθε "ἀπὸ ὀργῆς" καὶ τὸν θυμὸν ὀρφανὸν μετὰ τοῦ Δαυὶδ καταλείψατε, νεκρώσατε τῆς ἀλαζονείας τὸ φρόνημα, τὰ μέλη τῆς ἐπάρσεως ἀποτέμετε, τῆς φύσεως τὴν φλεγμονὴν κατευνάσατε, ταπεινώσατε τῆς ὑπερηφανίας τὸ φρόνημά τε καὶ ὕψωμα, οἰκειώσασθε τὴν ταπείνωσιν, μηδὲν γαῦρον ἢ κενταυρικὸν σφετερίσθητε, ἀλλήλων "τῇ τιμῇ" προηγείσθητε κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον· ὁ τὰ πρωτεῖα θηράσας λαβεῖν ἔσχατος εὐαγγελικῶς κατατάττεται. μηδένα γνώσεως πλοῦτος ὀγκώσῃ, "ἐκ μέρους" γινώσκωμεν καὶ "βλέπομεν δι' ἐσόπτρου" καὶ δι' αἰνίγματος κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον, καὶ τοῦ θύραθεν λόγου τὸ «"ἴσμεν οὐδὲν τρανές, ἀλλ' ἀλώ-μεθα"» τοῖς ἀνθρώποις νενομοθετηκός ὡς ἔπρεπεν ἀνεξόμεθα. σκινδαλμοὺς δογμάτων καὶ πλοκάς ἐρωτήσεων καὶ πεύσεων μηχανήματα ἀπλοϊκώτερόν πως καὶ εὐσεβέστερον ἀποδράσωμεν τῶν μὴ πεπιστευμένων ἡμῖν τὰς ἀβύσσους ἰλιγγιάσαντες, ἵνα μὴ "ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν" "λίθον προσκόμματος" ὑποστορέσῃ τῇ προπετεῖᾳ τῆς γλώττης καὶ προσ-πταίσαντες ἐν αὐτῷ λικμηθῶμεν, εἶτα παρὰ τοῦ Παύλου ἀκούσωμεν «"ποῦ σοφός, ποῦ γραμματεὺς, ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου;"» καὶ τὰ ἐπόμενα. ἀμείψαντες γοῦν μετὰ τῶν τρόπων καὶ τῶν ῥημάτων τὰ δόγματα ἕκαστος ἀπίτω ὑμῶν διη-τυχηκῶς τοῦ βουλήματος.